

## Mišelj vrh

### *Okus po štirih srčnih možeh*

**Dostop:** Z Rudnega polja na Pokljuki do Vodnikovega doma na Velem polju (1817 m) 3 ure hoda. Z Velega polja na Mišelj vrh 3 ure. Z Mišelj vrha po grebenu do Mišeljskega konca 2 uri. Najbližja kočica s konca mišeljskega grebena je Tržaška kočica na Doliču (2151 m). Naporna tura, le za tiste planince, ki ne hodijo samo po označenih poteh. Nužen je zemljevid, recimo planinska karta Triglavski narodni park, 1 : 50 000.

Naravne lepote 

Zgodovinsko-kulturne znamenitosti 

Bilo je 26. avgusta 1778, ko so se štirje Bohinjci – v slovenski planinski terminologiji znani kot *štirje srčni možje* – prvi povzpeli na Triglav (pri čemer bi slavo prvopristopnika zaslužil tudi učenjak Balthazar Hacquet, ki je leto prej, prav tako avgusta, priplezal na Mali Triglav, a se je moral zaradi nenadnega viharja sto metrov pod glavnim vrhom junaško obrniti). Tokrat ne bomo šli na Triglav. Zanima nas okus po brezpotju, okus po prvinski srčnosti. Prečkali bomo greben mogočnih vršacev, ki južno od Triglava vzporedno z njim od vzhoda proti zahodu vstajajo iz dveh dolin, z Velske na severu grebena in Mišeljske na njegovem jugu, dolin, ki sta zelo čaščeni pri turnih smučarjih, še posebej prva. Vršaci se po vrsti imenujejo Mišelj vrh (2350 m), Na Nizkem (2295 m), Mišeljska glava (2273 m) in Mišeljski konec (2464 m). Mogoče jih je obhoditi v enem dnevu, vendar pod tremi neizprosnimi pogoji: da je vreme jasno, da ima planinec preudaren smisel za orientacijo v zahtevnem gorskem brezpotju in da je, samo po sebi umevno, utrjen, nevrtočlav, dobro opremljen, tudi s hrano in pijačo. In da se po možnosti na mišeljske vršace ne odpravi

sam. Da ne jemlje s seboj otrok. Z manj kot osem do devet ur naporne, a večinoma navdušenja vredne hoje ture po teh vršacih ni mogoče opraviti.

Za neizkušenega planinca ta predlog za izlet nima praktične vrednosti. Lahko pa zato obišče najvišje pastirske planine v Julijcih, vse pod Mišelj vrhom, predvsem Velo polje (1680 m), našo največjo bohinjsko planino, že leta 1579 zapisano v radovljiški urbar kot *Welle Pole*, označeno prav tam kot gmajna kmetov svobodnjakov iz bohinjske vasi Studor. Pridevnik *velo* ohranja praslovansko jezikovno

Ob poti proti Vodnikovem domu na Velem polju vztraja nešteto fotografiran in vse bolj okleščen viharnik.



dediščino, vendar je bila planina v poletnih mesecih naseljena verjetno že v prazgodovini. V globokem vodnjaku zgodovine so pokopana vsa njena prejšnja imena. Sedanji zeleni pašniki in nekatere stare kočice so živ muzej bohinijskega pastirskega izročila. Pašno pravico pa ima na Velem polju danes srenja iz Češnjice. Ob koncu avgusta pastirji že ženejo črede nazaj v dolino. Do prvega snega se sliši samo še presunljivo blejanje ovčjih tropov, kakor sviščev pisk in

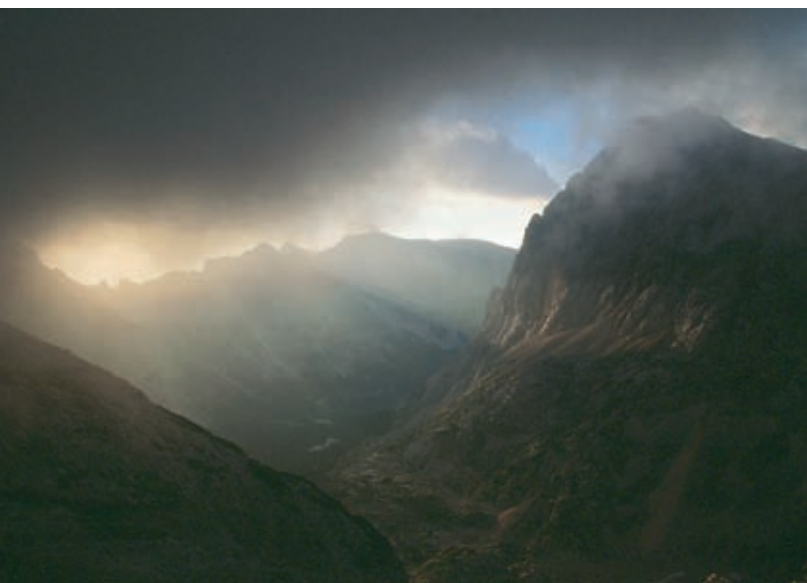


konec: zima bo zadrlesknila svojo zmrzlo lesno. Ni pa najbrž dvoma, da so srčni predniki teh pastirjev prej prišli na Mišelj vrh kakor na Triglav.

Ta lepa, vitka, a vendar postavna gora nad poljem vsa diši po zgodovini in siru, pa tudi po duhovnem svetu bohinijskih pastirjev. Za razliko od poganskega Triglava je dobila krščansko ime po visokem, strogem nadangelu Mihaelu, ki je njihov zavetnik. Nihče ne ve, kateri srčni mož je Mišelj vrh prvi spravil podse. Še Kugy ni pisal o tej čudoviti gori, kar nam kugyjancem nikakor ne gre v glavo. Če sodimo po vpisih na vrhu, je zelo redko obiskana. Le nekaj deset planincev na leto se potrudijo gor, pa ne zato, ker bi bil pristop pretežak. Načrtovalci planinskih poti v triglavskem pogorju so mišeljski greben izločili iz svoje mreže, tako kot tudi sosednji Debeli vrh (2390 m) in Škednjovec (2309 m), ki sta podobno kot mišeljski greben eldorado za ljubitelje gorskih brezpotij. Sredi Triglavskega narodnega parka imamo tako k sreči kar veliko območje, ki je brez mreže nadelanih in označenih poti. Poleg pastirjev in planincev pa v njem svoje sledi ubirajo tudi lovci. Njihove pravice so trdožive in oblastne. Dobro obvladajo vrtoglave mišeljske stene in travnate strmali.

Planinci, ki se v vlakih pomikajo od Rudnega polja mimo Vodnikove kočice na našo nacionalno gorsko božjo pot, radi zamenjujejo Mišelj vrh s Triglavom. Morda bi marsikdo imel od Triglava več, če bi ga lahko opazoval v vsej njegovi mogočnosti in gloriiji kar z Mišelj vrha. Ni lepšega pogleda na Triglav. Na njegovem vrhu je s prostim očesom videti črno bradavico gorohodcev, na grebenih pa, sredi višav, v najbolj oddaljeni gorski samoti, s pravega alpinetuma gorskih rož, dišečega, črno barvitega, je mogoče opazovati, kako mravljinčje se vzpenjajo.

Pogled na Mišelj vrh z Mišeljske glave. Levo Velska dolina.



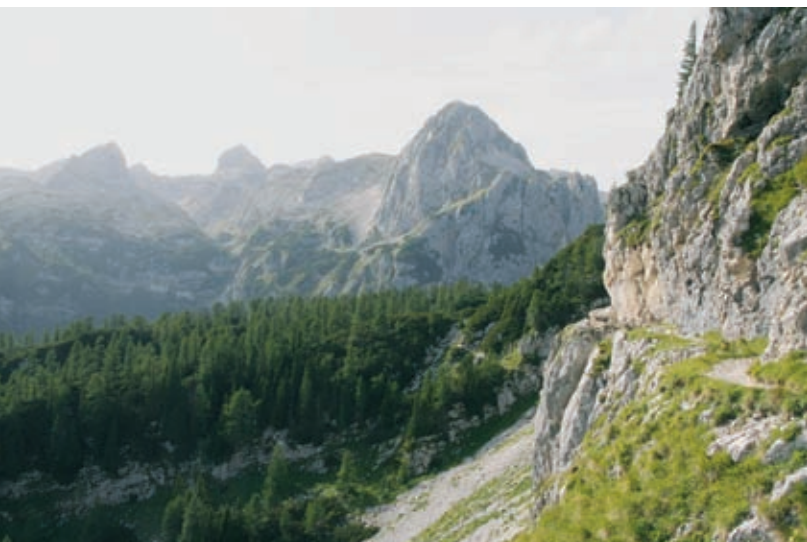
Jutranje sonce sije po nevihti na Mišelj vrh.

naravnost. To včasih zahteva grizenje kolen na strmih gostih traviščih in po skrotju. Kamenje je ponekod krušljivo, vendar za utrjenega planinca ni večjih težav. Pohodne palice so tu zlata vredne. Ko pa se s sedla napotite desno na vrh, je palice in morda tudi nahrbtnik dobro pustiti kar na sedlu, kajti greben je ozek, izpostavljen, na vrsti je lahko plezanje. Čez slabo uro boste z vrha že nazaj, naužiti najlepših razgledov v Julijcih. Poleg zemljevida ne pozabite na priročnik o planinskem cvetju; vedeti je včasih več kot videti.

Lahko se vrnete po isti poti in pridete do avta na Rudnem polju še istega dne, če se vam mudi ali pa če se bojite strahovite preobljudenosti triglavskih koč v sezoni. A če ste že prišli na Mišelj vrh,

zakaj ne bi vrhunske ture opravili do konca: s prečanjem mišeljskega grebena, enega najsamotnejših, najlepših grebenov v Julijcih. Če bo le vreme lepo. Ne bo vam treba nenehno prežati na markacije; nobene steze ne bo, razen kakšne ovčje stečine, spet bo treba ponekod malo poplezati. Samo od vas bo odvisna prelepa pot po grebenu proti silnemu, stožčastemu Mišeljskemu koncu. Užili boste nenavadno carstvo svobode, prijeten srh nad

Pogled izpod Tošca proti Mišelj vrhu





pričakovanjem nevarnosti in samozaupanju, ki vam bo prišepetavalo: jaz to zmorem. Pri tem pa ne rinite na severno stran, pa če je ponekod še tako vabljiva. Vsaka severna pot se ustavi pred kakšnim zoprnim skalnim skokom. Držite se južne strani grebena. Vrhova Na Nizkem in Mišeljska glava boste pozabili mimogrede, zadnji vrh, Mišeljski konec, pa je plezalsko zahtevnejši, vendar je premagljiv z zadosti preostale telesne kondicije. Ta vrh ni tako kraljevsko gospodovalen kot tisti prvi v mišeljski seriji, je pa razgleden in je zaradi svoje samotne ponosne drže pred svojim nekoliko višjim sosedom Kanjavcem (2569 m) mikaven, trmasto visok in sam.

Mišeljski konec pada na severno stran proti planoti Hribaric precej strmo, zato se je treba vrniti na izhodišče na grebenu, od koder je – zdaj pa pogumno po severni strani – zlahka najti prehod na »avtocesto«, ki se čez Hribarice spusti h Koči na Doliču. Tu bo pač treba prespati (da bi morebiti naslednje jutro »upičili« še Triglav). Srčno vam želim manj togotno noč, kot sem jo preživel v Tržaški koči. Koča je bila pravi babilon jezikov, (pre)polna utrujenih planincev, ki so si želeli spodobne družabnosti, branja in mirne večerje, pa se je v njej kot pogostokrat pod Triglavom prikazala tolpa objestnih slovenskih mladcev, tulečih pavijanov, ki jim še preko polnoči ni bilo dovolj pijače, vmes pa so gazili in bruhalo po spečih; ženska oskrbniška ekipa jih ni (z)mogla spraviti v red, ker jim je pač prej že opazno pijanim prodajala dobičkonosno vino in žganje. Triglavsko pogorje je bilo zmeraj tudi svojevrstno prizorišče zlorab naših vrednot.



Pot, ki se čez Hribarice spušča k Tržaški koči na Doliču, nad njo Mišeljski konec.

V pričakovanju nevihte pod Mišelj vrhom

